

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
„Харківський політехнічний інститут”

Управління
інноваційною діяльністю:
магістерський курс
Частина II

За редакцією проф. П.Г. Перерви, проф. М.І. Погорелова
проф. С.А. Меховича, проф. М.І. Ларки

Затверджено Міністерством освіти і науки України як
підручник для студентів вищих навчальних закладів

Харків НТУ „ХПІ” 2011

ББК 65.050.24
У.67
УДК 330.341.1;658589

Рецензенти: **П.Т. Бубенко**, д-р екон. наук., проф., директор Північно-Східного наукового центру НАН і Міносвіти та науки України;
О.М. Теліженко, д-р екон. наук., проф., зав. каф. управління Сумського державного університету;
В.Є. Момот, д-р екон. наук., проф., проректор з наукової роботи, зав. каф. менеджменту Дніпропетровського університету економіки та права

Гриф надано Міністерством освіти і науки України (лист № 14/18-Г-6 від 09.01.2009)

У.67 Управління інноваційною діяльністю: магістерський курс. Підручник / За ред. проф. Перерви П.Г., проф. Погорєлова М.І., проф. Меховича С.А., проф. Ларки М.І. – Харків: НТУ „ХПІ”, 2011. – 623 с. – Укр. мовою.

ISBN 978-966-2579-02-4

У підручнику розглядаються найважливіші дисципліни магістерського курсу, які є нормативними при підготовці фахівців зі спеціальностей «Менеджмент інноваційної діяльності» та «Управління інноваційною діяльністю». Розглядаються структура, стан, основні тенденції та особливості форм і методів активізації інноваційної діяльності, механізм і специфіка створення та комерціалізації інновацій. Детально розглянуті всі теми відповідної типової навчальної дисципліни, а також висвітлено ряд додаткових питань та напрямків.

Підручник розраховано на студентів вищих закладів освіти, аспірантів, викладачів і наукових співробітників, а також усіх, хто займається або цікавиться проблемами інноваційної діяльності.

ISBN 978-966-2579-02-4

© П.Г.Перерва, М.І.Погорєлов,
С.А.Мехович, М.І.Ларка, та інші
автори, 2011
© НТУ „ХПІ”, 2011

Зміст

ВСТУП 11

РОЗДІЛ ІХ БРЕНДІНГ ..... ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.

ТЕМА 1 СУТНІСТЬ БРЕНДІНГУ..... ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.

1.1 Основні поняття..... Ошибка! Закладка не определена.

**1.2 Бренд і товарна марка: загальне й відмінності ..... Ошибка!
Закладка не определена.**

**1.3 Атрибути торгівельної марки..... Ошибка! Закладка не
определена.**

**1.4 Сприйняття атрибутів торгівельної марки ..... Ошибка!
Закладка не определена.**

1.5 Процес створення бренду Ошибка! Закладка не определена.

ТЕМА 2 УПРАВЛІННЯ БРЕНДОМ ..... ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.

**2.1 Функції торгівельної марки ..... Ошибка! Закладка не
определена.**

2.2 Марочні стратегії..... Ошибка! Закладка не определена.

2.3 Управління брендом..... Ошибка! Закладка не определена.

**2.4 Принципи позиціонування бренду..... Ошибка! Закладка не
определена.**

2.5 Інтегрований брендинг ... Ошибка! Закладка не определена.

ТЕМА 3 ВИЗНАЧЕННЯ ВАРТОСТІ БРЕНДУ ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.

**3.1 Характеристика методів визначення вартості бренду
..... Ошибка! Закладка не определена.**

3.2 Джерела даних ..... Ошибка! Закладка не определена.

**3.3 Вимірювання знецінення вартості бренду Ошибка! Закладка
не определена.**

ТЕМА 4 СПОЖИВАЦЬКА ПОВЕДІНКА ВІДНОСНО БРЕНДУ ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.

**4.1 Підходи до забезпеченості лояльність споживачів до бренду
..... Ошибка! Закладка не определена.**

**4.2 Формування корпоративної культури Ошибка! Закладка не
определена.**

ТЕМА 5 ПРАВОВІ ОСНОВИ БРЕНДІНГУ ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.

**5.1 Правова складова брендингу..... Ошибка! Закладка не
определена.**

**5.2 Складові частини контрафакту ..... Ошибка! Закладка не
определена.**

РОЗДІЛ Х МАРКЕТИНГ ІННОВАЦІЙ ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.

ТЕМА 1 СПЕЦИФІКА НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ ЯК ТОВАРУ ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ

**1.1 Сутність маркетингу інновацій ..... Ошибка! Закладка не
определена.**

- 1.2 Товар та його властивості. Інновація як товар. .... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 1.3 Планування та створення інновації.. **Ошибка! Закладка не определена.**
- 1.4 Оцінка конкурентоспроможності товару **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 2 МАРКЕТИНГОВИЙ ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ НА ІННОВАЦІЇ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 2.1 Аналіз існуючого попиту на інновації. **Ошибка! Закладка не определена.**
- 2.2 Мотивація суб'єктів інноваційної діяльності..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 2.3 Створення та стимулювання попиту на інновації.. **Ошибка! Закладка не определена.**
- 2.4 Методи прогнозування потреб..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 2.5 Міжнародний маркетинг нововведень **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 3 ОРГАНІЗАЦІЯ МАРКЕТИНГУ ІННОВАЦІЙ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 3.1 Методологічні основи формування ринку в сфері досліджень та розробок..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 3.2 Моделі ринку нововведень ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 3.3 Інноваційне забезпечення розширення меж ринку ... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 3.4 Технології захисту інновації від конкурентів ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 3.5 Маркетинг нововведень, створених у виробництві та побічних результатів інноваційної НДДКРО **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 4 МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА РИНКУ ІННОВАЦІЙ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 4.1 Маркетинговий аналіз результатів наукових досліджень ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 4.2 Цільовий сегмент ринку інновацій та його вибір в умовах глобалізації..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 4.3 Маркетингові рішення у товарній інноваційній політиці ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 4.4 Маркетингова інформаційна система в інноваційній діяльності..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 4.5 Апробація інновації на ринку. Вивчення реакції покупців на новий товар ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 4.6 Маркетингова інноваційна система .. **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 5 МАРКЕТИНГОВА ЦІНОВА ПОЛІТИКА В ІННОВАЦІЙНІЙ СФЕРІ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 5.1 Роль цінового фактору в стратегії інноваційного підприємства..... **Ошибка! Закладка не определена.**

- 5.2 Стратегії і моделі ціноутворення на товари-імітатори
..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 5.3 Стратегії і моделі ціноутворення на абсолютно нові товари
..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 5.4 Ціноутворення в рамках товарної номенклатури ... **Ошибка!
Закладка не определена.**

РОЗДІЛ XI ІНТЕЛЕКТУАЛЬНА ВЛАСНІСТЬ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

ТЕМА 1 СИСТЕМА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 1.1 Поняття інтелектуальної власності **Ошибка! Закладка не определена.**
- 1.2 Складові системи інтелектуальної власності..... **Ошибка!
Закладка не определена.**
- 1.3 Система патентної інформації і документації..... **Ошибка!
Закладка не определена.**

ТЕМА 2 ЕКОНОМІКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 2.1 Економічна природа інтелектуальної власності..... **Ошибка!
Закладка не определена.**
- 2.2 Інтелектуальна власність як нематеріальний актив
..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 2.3 Оцінка вартості прав інтелектуальної власності... **Ошибка!
Закладка не определена.**
- 2.4 Способи комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної
власності..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 3 УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 3.1 Поняття і принципи управління інтелектуальною власністю
..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 3.2 Управління інтелектуальною власністю на етапі
розроблення інноваційної продукції..... **Ошибка! Закладка не
определена.**
- 3.3 Управління інтелектуальною власністю на етапі набуття
правової охорони..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 3.4 Управління інтелектуальною власністю на етапі її
комерціалізації..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 3.5 Управління інтелектуальною власністю на етапі правового
захисту..... **Ошибка! Закладка не определена.**

РОЗДІЛ XII ПАТЕНТНЕ ТА АВТОРСЬКЕ ПРАВО **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

ТЕМА 1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

- 1.1 Поняття та система інтелектуальної власності .. **Ошибка!
Закладка не определена.**
- 1.2 Суб'єкти та об'єкти права інтелектуальної власності
..... **Ошибка! Закладка не определена.**

1.3 Джерела інтелектуальної власності **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 2 МІСЦЕ ПАТЕНТНОГО ПРАВА В СИСТЕМІ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

2.1 Поняття та принципи патентного права..... **Ошибка! Закладка не определена.**

2.2 Поняття та види патентних правовідносин..... **Ошибка! Закладка не определена.**

2.3 Патентно-правові системи світу..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 3 СУБ'ЄКТИ ПАТЕНТНОГО ПРАВА**Ошибка! Закладка не определена.**

3.1 Правовий статус автора в патентному праві ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

3.2 Патентовласники, як суб'єкти патентного права.. **Ошибка! Закладка не определена.**

3.3 Патентні повірені ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 4 ПРАВОВА ОХОРОНА ОБ'ЄКТІВ ПАТЕНТНОГО ПРАВА**Ошибка! Закладка не определена.**

4.1 Поняття і види об'єктів винаходу..... **Ошибка! Закладка не определена.**

4.2 Поняття і критерії патентоспроможності корисної моделі ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

4.3 Поняття і ознаки промислового зразка... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 5 ОФОРМЛЕННЯ ПАТЕНТНИХ ПРАВ НА ОБ'ЄКТИ ПАТЕНТНОГО ПРАВА ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

5.1 Форми правової охорони в патентному праві..... **Ошибка! Закладка не определена.**

5.2 Стадії оформлення патентних прав. **Ошибка! Закладка не определена.**

5.3 Патентні мита..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 6 ОФОРМЛЕННЯ ТА ПОРЯДОК ПОДАЧІ ЗАЯВКИ**Ошибка! Закладка не определена.**

6.1 Право на подачу заявки **Ошибка! Закладка не определена.**

6.2 Склад заявки на винахід і корисну модель**Ошибка! Закладка не определена.**

6.3 Заявка на промисловий зразок..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 7 РОЗГЛЯД ЗАЯВКИ В ДЕРЖДЕПАРТАМЕНТІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

7.1 Загальні положення про проведення експертизи ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

7.2 Експертиза заявки на винахід і корисну модель ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

- 7.3 Експертиза заявки на промисловий зразок..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 7.4 Оскарження рішень експертизи..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 8 ЗАСАДИ ВИДАЧІ ПАТЕНТУ ТА ПРИПИНЕННЯ ЙОГО ДІЇ**ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 8.1 Публікація відомостей про патент ... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 8.2 Реєстрація та видача патенту ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 8.3 Припинення дії патенту**Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 9 ВИКОРИСТАННЯ ПАТЕНТНИХ ПРАВ**ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 9.1 Права і обов'язки патентовласника .. **Ошибка! Закладка не определена.**
- 9.2 Поняття і види ліцензійного договору **Ошибка! Закладка не определена.**
- 9.3 Поступка патентних прав..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 9.4 Обмеження прав патентовласника... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 10 АВТОРСЬКЕ ПРАВО ТА СУМІЖНІ ПРАВА ЯК ІНСТИТУТ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНИ**ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 10.1 Становлення і розвиток авторського права..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 10.2 Предмет авторського права і суміжних прав..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 10.3 Завдання та принципи авторського права і суміжних прав ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 11 ОБ'ЄКТИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА**ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 11.1 Поняття та ознаки об'єктів авторського права.... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 11.2 Твори, які не є об'єктами авторського права..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 11.3 Види об'єктів авторського права..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 12 СУБ'ЄКТИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА**ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 12.1 Автори як суб'єкти авторського права. **Ошибка! Закладка не определена.**
- 12.2 Співавторство: поняття й ознаки. Види співавторства ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 12.3 Юридична особа як суб'єкт авторського права..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 12.4 Інші суб'єкти авторського права..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 13 ПРАВА АВТОРІВ ..... **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

13.1 Виняткова природа авторських прав **Ошибка! Закладка не определена.**

13.2 Особисті немайнові права авторів... **Ошибка! Закладка не определена.**

13.3 Майнові права авторів **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 14 АВТОРСЬКИЙ ДОГОВІР ..... **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

14.1 Поняття авторського договору, його особливості та види ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

14.2 Зміст авторського договору ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

14.3 Підстави припинення авторського договору ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 15 СУМІЖНІ ПРАВА..... **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

15.1 Поняття і сфера дії суміжних прав . **Ошибка! Закладка не определена.**

15.2 Охорона прав виконавців, виробників фонограм, організацій мовлення ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

15.3 Обмеження майнових прав суб'єктів суміжних прав. .... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 16 КОЛЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ АВТОРСЬКИМИ ПРАВАМИ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

16.1 Поняття і способи управління майновими правами суб'єктів авторського права і суміжних прав ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

16.2 Діяльність організацій колективного управління ... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 17 ЗАХИСТ ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

17.1 Поняття захисту прав інтелектуальної власності **Ошибка! Закладка не определена.**

17.2 Форми захисту прав інтелектуальної власності... **Ошибка! Закладка не определена.**

17.3 Способи захисту прав інтелектуальної власності. **Ошибка! Закладка не определена.**

РОЗДІЛ XIII МІЖНАРОДНЕ ПРАВО І СПІВРОБІТНИЦТВО В ГАЛУЗІ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

ТЕМА 1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖНАРОДНОГО ПРАВА **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

1.1 Поняття, предмет, система міжнародного приватного права ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

1.2 Джерела міжнародного приватного права **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 2 МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

2.1 Система міжнародно-правової охорони інтелектуальної власності..... **Ошибка! Закладка не определена.**

- 2.2 Міжнародні організації в галузі охорони інтелектуальної власності..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 2.3 Міжнародно-правові акти в галузі інтелектуальної власності ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 3 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ..... **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 3.1 Міжнародно-правова охорона авторського права..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 3.2 Міжнародно-правова охорона суміжних прав..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 4 МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ПРОМИСЛОВОЇ ВЛАСНОСТІ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 4.1 Загальна характеристика міжнародно-правової охорони промислової власності..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 4.2 Міжнародно-правова процедура патентування..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 4.3 Міжнародний патентний пошук..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 4.4 Міжнародна патентна класифікація **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 5 МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ СПІВРОБІТНИЦТВА В ГАЛУЗІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ..... **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 5.1 Міжнародне спільне проведення науково-технічних досліджень ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 5.2 Міжнародні цивільно-правові угоди в галузі інтелектуальної власності..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 5.3 Міжнародне технічне сприяння ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

РОЗДІЛ XIV ТРАНСФЕР ТЕХНОЛОГІЙ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

ТЕМА 1 УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ТРАНСФЕРУ ТА КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЙ В ОРГАНІЗАЦІЇ..... **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 1.1 Визначення технології, як об'єкту інтелектуальної власності ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 1.2 Класифікація технологій **Ошибка! Закладка не определена.**
- 1.3 Сутність трансферу та комерціалізації технологій **Ошибка! Закладка не определена.**
- 1.4 Структура управління трансфером технологій в організаціях..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 1.5 Прогнозування технологічного розвитку. Технологічні уклади ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 2 ПРОВЕДЕННЯ ТЕХНОЛОГІЧНОГО АУДИТУ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 2.1 Сутність технологічного аудиту..... **Ошибка! Закладка не определена.**

- 2.2 Базові підходи до оцінки комерційного потенціалу технологічних новацій ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 2.3 Методи експрес-аналізу комерційного потенціалу технологічних новацій ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 3 ОРГАНІЗАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 3.1 Класифікація організаційних форм трансферу технологій ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 3.2 Організаційна підготовка технологій до трансферу **Ошибка! Закладка не определена.**
- 3.3 Організаційна модель трансферу технологій на основі процесового підходу ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 3.4 Організаційна модель трансферу технологій на основі функціонального підходу ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 4 СПЕЦИФІЧНІ ФОРМИ ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОБМІНУ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 4.1 Лізинг ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 4.2 Франчайзинг ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 4.3 Спільне підприємництво **Ошибка! Закладка не определена.**
- 4.4 Інжиніринг ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 5 ЛІЦЕНЗУВАННЯ ЯК ОСНОВНА ФОРМА ТРАНСФЕРУ І

КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ТЕХНОЛОГІЙ ..... **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 5.1 Сутність ліцензій та їх види. Основні учасники процедури складання ліцензійних договорів: ліцензіар та ліцензіат **Ошибка! Закладка не определена.**
- 5.2 Ціна ліцензії. Характеристика основних форм ліцензійної винагороди ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 5.3 Методи визначення економічної ефективності продажу та придбання ліцензій ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 5.4 Зміст та структура ліцензійної угоди **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 6 МЕТОДИ ВАРТІСНОЇ ОЦІНКИ ОБ'ЄКТУ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 6.1 Порівняльна характеристика методів вартісної оцінки інтелектуальних новацій... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 6.2 Характеристика методів витратного підходу ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 6.3 Характеристика методів прибуткового (дохідного) підходу ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 6.4 Характеристика методів ринкового (порівняльного) підходу ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 7 УЧАСТЬ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНОМУ ТРАНСФЕРІ ТЕХНОЛОГІЙ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 7.1 Сучасний стан та перспективи розвитку процесів міжнародної комерціалізації технологій в Україні ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 7.2 Загальна характеристика світового ринку технологій ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

- 7.3 Географічна структура світового ринку технологій **Ошибка! Закладка не определена.**
- 7.4 Особливості міжнародної передачі технологій ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 7.5 Сучасні напрямки міжнародного трансферу технологій ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 7.6 Форми міжнародного трансферу технологій..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 7.7 Особливості ліцензування та франчайзингу в міжнародному трансфері технологій ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

РОЗДІЛ XV МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА**

ТЕМА 1 НАУКА Й НАУКОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 1.1 Поняття про науку. Роль науки в розвитку суспільства ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 1.2 Визначення й класифікація наукових досліджень ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 1.3 Основні етапи науково-дослідної роботи. **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 2 МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ Й ТВОРЧОСТІ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 2.1 Поняття наукового знання ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 2.2 Методи теоретичних і емпіричних досліджень **Ошибка! Закладка не определена.**
- 2.3 Елементи теорії й методології науково - технічної творчості ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 3 СИСТЕМА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ В УНІВЕРСИТЕТАХ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 3.1 Особливості проведення наукових досліджень у ВНЗ **Ошибка! Закладка не определена.**
- 3.2 Науково-дослідна робота студентів у вищій школі.. **Ошибка! Закладка не определена.**
- 3.3 Схема проведення наукових досліджень у ВНЗ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 4 ОРГАНІЗАЦІЯ І ПЛАНУВАННЯ НАУКОВО - ДОСЛІДНОЇ Й НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ ..... **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

- 4.1 Цілі, завдання науково-дослідної діяльності **Ошибка! Закладка не определена.**
- 4.2 Організація, планування і впровадження науково-дослідних робіт ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- 4.3 Взаємозв'язок, єдність навчального і наукового процесів ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 5 НАПРЯМИ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ЕТАПИ НАУКОВО - ДОСЛІДНИЦЬКОЇ РОБОТИ ..... **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

5.1 Види і напрями наукового дослідження **Ошибка! Закладка не определена.**

5.2 Етапи науково дослідницької роботи **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 6 НАУКОВО-ТЕХНІЧНА ТА ПАТЕНТНА ІНФОРМАЦІЯ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

6.1 Науково-технічна інформація і її пошук.. **Ошибка! Закладка не определена.**

6.2 Вивчення і аналіз науково-технічної інформації, формулювання мети і завдань наукових досліджень ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

6.3 Поняття, функція патенту і права патентовласника, патентна інформація..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 7 ОСНОВИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

7.1 Поняття «експеримент» і його види... **Ошибка! Закладка не определена.**

7.2 Логічні засоби експериментального дослідження.

Експериментальні факти і методи..... **Ошибка! Закладка не определена.**

7.3 Методологія експериментальних досліджень..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 8 ПОПЕРЕДНЯ ОЦІНКА РЕЗУЛЬТАТІВ ЕКСПЕРИМЕНТУ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

8.1 Помилки експерименту, їх типи..... **Ошибка! Закладка не определена.**

8.2 Методи виключення помилок..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 9 ОФОРМЛЕННЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

9.1 Оформлення звітів про науково-дослідні роботи..... **Ошибка! Закладка не определена.**

9.2 Підготовка наукових матеріалів до публікації..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 10 ВПРОВАДЖЕННЯ І ЕФЕКТИВНІСТЬ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

10.1 Впровадження результатів науково-дослідних робіт
..... **Ошибка! Закладка не определена.**

10.2 Розрахунок економічної ефективності наукових досліджень
..... **Ошибка! Закладка не определена.**

ТЕМА 11 МАГІСТЕРСЬКА ДИСЕРТАЦІЯ І ЇЇ ОФОРМЛЕННЯ **ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.**

11.1 Технологічні прийоми наукової творчості в економічних дослідженнях..... **Ошибка! Закладка не определена.**

11.2 Послідовність і основні вимоги при оформленні магістерської дисертації ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

СТРУКТУРА КУРСУ ..... ОШИБКА! ЗАКЛАДКА НЕ ОПРЕДЕЛЕНА.

«Єдиний процес, який поєднує науку, техніку, економіку, підприємництво та управління – це процес науково-технічних нововведень. Це процес перетворення наукового (і технологічного) знання в фізичну реальність, яка змінює суспільство».

Джеймс Брайт, 1968 р.

ВСТУП

Вичерпання чинників екстенсивного економічного розвитку обумовлює постійне посилення уваги до пошуку нових факторів прискорення економічної динаміки, адекватних сучасному стану розвитку світової економіки. Відтак запровадження в Україні інвестиційно-інноваційної моделі економічного зростання з політичної мети перетворюється на об'єктивну необхідність, альтернативою якій є занепад національної економіки, втрата економічного, а, можливо, й національного суверенітету.

Нині йдеться вже не про доцільність чи можливість створення системи підтримки технологічних змін, а про концептуальні основи, критерії, інструменти й механізми економічної політики, яка в рамках нинішніх фінансових, структурних та інституційних обмежень була б спроможною забезпечити зростання інвестицій у технологічні зміни та належну мотивацію інноваційного підприємництва.

Економічний розвиток та престиж держави сьогодні вимірюються здатністю до швидкого та ефективного реагування на технологічні зміни шляхом активізації розробки, впровадження та поширення нововведень. Інноваційні процеси на всіх рівнях національної економіки постійно ускладнюються через прискорення темпів НТП та посилення вимог до ефективності використання обмежених ресурсів. Особливого значення в таких умовах набувають проблеми формування ефективної системи управління інноваційними процесами з метою найбільш повної реалізації наявного наукового, технічного та інноваційного потенціалу національної економіки.

Останні 10–15 років характеризувалися значними змінами у світовій економіці. Нова фаза науково-технічної революції та інтернаціоналізації потоків капіталу трансформувала головні моделі економічного розвитку. Цільовою моделлю, яку намагається впровадити більшість країн, є економіка зростання. Але на цей час такі показники, як динаміка інновацій, обсяг інвестиційних потоків поступилися місцем у рейтингах економічних оцінок факторам

технологічної швидкості і концентрації, що визначають ступінь високотехнологічності зростання сучасної економіки.

Найважливішими тенденціями, які визначають перспективи будь-якої економіки, стали гуманітарні фактори - гуманітарна складова економічної моделі. У світі відбувається не просто поступовий еволюційний перехід до нового економічного укладу, а глобальна неекономічна революція, зумовлена технологічними, фінансовими та екологічними змінами, переходом на новітні ринковоємні, високопродуктивні та гнучкі види виробництва, що свідчить про домінування у світі гуманітарної економіки. Визначальними векторами зростання гуманітарної економіки стали високоінтелектуальні галузі і новітні типи виробництва, що базуються на інтелекті як основному виробничому ресурсі новітнього технологічного укладу. Наприклад, уже зараз такі країни, як Норвегія, Канада, Німеччина, Ірландія та Австрія переорієнтували свою економіку на створення і використання сучасних знань, що більш ніж на 50 % забезпечує зростання національного багатства.

Тенденції розвитку сучасної економічної науки свідчать про те, що успіх ринкових нововведень більшою мірою залежить від професіоналізму інноваційного менеджменту, ніж від досконалості технологічних рішень. Якщо під час перебування України у складі СРСР однією з головних проблем НТП вважалась недостатня реалізація науково-технічного потенціалу, що вирішувалась посиленням інтеграції науки і виробництва, то на даний момент вже гостро постає питання збереження такого потенціалу та створення умов для його поступового розвитку. Оскільки лише 18% вітчизняних підприємств впроваджують нововведення, а частка України у світовому експорті високотехнологічної продукції не перевищує 0,026%, перетворення науково-технічного потенціалу в основну рушійну силу економічного зростання можливе лише на основі формування ефективного організаційно-економічного механізму комерціалізації науково-технічних розробок. Проте таке завдання є достатньо складним навіть для розвинених країн світу, тому теоретико-методичні засади його вирішення в Україні є одним з пріоритетних завдань економіки та управління НТП.

На вирішення окреслених вище завдань і направлений підручник, який автори пропонують своєму читачеві. Підручник відповідає вимогам підготовки фахівців в галузі економіки і менеджменту інноваційної діяльності. Його мета – узагальнити досягнення світової та вітчизняної науки і практики в галузі створення, комерціалізації та споживання інновацій, допомогти

студентам, аспірантам, молодим ученим, менеджерам усіх рівнів в освоєнні основ ринкового управління виробничими та підприємницькими процесами в нашій країні.

В пропонованому підручнику зроблено спробу узагальнити сучасне розуміння інновації, визначити, яку саме стратегічну місію має виконувати інноваційний розвиток у перехідній економіці, охарактеризувати сучасне становище інноваційного розвитку в Україні, передумови та перешкоди його радикальної активізації, запропонувати безпосередні важелі досягнення необхідного ґатунку інноваційного розвитку.

Вітчизняна школа економіки вже має безсумнівні досягнення, яким багато в чому сприяли відповідні підручники, навчальні посібники і монографії, підготовлені українськими авторами, що використовувались при підготовці даної роботи. Автори виражають їм щіру подяку.

Підручник підготовлено на основі багаторічного досвіду роботи колективу економічного факультету Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» з підготовки фахівців за спеціальністю 8.000014 «Управління інноваційною діяльністю», 8.060309 «Менеджмент інноваційної діяльності», 8.000002 «Інтелектуальна власність», а також з маркетингу, економіки підприємства, менеджменту організацій, управління проектами та ін. На думку авторів, зміст підручника, крім прямого забезпечення нормативних дисциплін спеціальностей 8.000014 «Управління інноваційною діяльністю» та 8.060309 «Менеджмент інноваційної діяльності», зможе також надати суттєву допомогу викладачам та студентам при вивченні дисциплін інноваційного спрямування при підготовці фахівців за іншими спеціальностями економічного та менеджерського спрямування.

Друга частина підручника присвячена юридичним та науковим положенням інноваційної діяльності підприємств.

Автори другої частини підручника:

ПЕРЕРВА Петро Григорович, доктор екон. наук, професор;
ІЛЯШЕНКО Сергій Миколайович, доктор екон. наук, професор;
ЧУХРАЙ Наталія Іванівна, доктор екон. наук., професор;
ЦИБУЛЬОВ Павло Миколайович, доктор техн. наук, професор;
ГРУБА Григорій Іванович, доктор наук Держуправління;
ПОГОРСЛОВ Микола Іванович, канд. екон. наук, професор;
МЕХОВИЧ Сергій Анатолійович, канд. екон. наук, професор;

ЛАРКА Микола Іванович, канд. екон. наук, професор;
МАСЛАК Ольга Іванівна, канд. екон. наук, професор;
ДЮЖЕВ Віктор Геннадійович, канд. екон. наук, професор;
СОЛОЩУК Михайло Миколайович, канд. техн. наук, професор;
МАЙБОРОДА Олег Володимирович, канд. екон. наук, доцент;
КУЧИН Сергій Павлович, канд. екон. наук, доцент;
РАЙКО Діана Валеріївна, канд. екон. наук, доцент;
СУХОМЛІН Лідія Євтихіївна, канд. екон. наук, доцент

За участю по окремих розділах підручника:

САКАРА Юрій Дмитрович, канд. техн. наук, професор (розділ XV);
ПЕРЕВАЛОВА Людмила Вікторівна, канд. філософ. наук, професор (розділ XII, XIII);
АВРАМОВА Ольга Євгенівна, канд. юрид. наук, доцент (розділ XII, XIII);
ПОГОРСЛОВ Ігор Миколайович, доцент (розділ XI, XIV);
КОСЕНКО Олександра Петрівна, канд. екон. наук, доцент (розділ IX);
ПОГОРСЛОВ Сергій Миколайович, канд. екон. наук, доцент (розділ X);
ВІХЛЯЄВА Світлана Іванівна, канд. екон. наук, доцент (розділ X);
КОСЕНКО Андрій Васильович, канд. екон. наук, доцент (розділ XI, XIV);
МЕХОВИЧ Артем Сергійович, канд. екон. наук (розділ XV).

В підготовці підручника брали також участь викладачі і аспіранти кафедри організації виробництва та управління персоналом НТУ «ХП»: В.Фридинський, В.Садовський, Т.Кобелева, М.Ткачов, О.Покровенко, І.Гладенко, результати наукових досліджень яких та досвід викладання ними дисциплін інноваційної спрямованості були використані при створенні окремих розділів книги.

Авторський колектив буде надзвичайно вдячний читачам, що висловлять свої побажання і пропозиції, спрямовані на поліпшення структури і змісту навчального посібника. Відгуки і пропозиції можна надіслати за адресою: 61002, Харків, вул. Фрунзе, 21, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», економічний факультет.

Навчальне видання

*ПЕРЕРВА Петро Григорович
ІЛЛЯШЕНКО Сергій Миколайович
ЧУХРАЙ Наталія Іванівна
ЦИБУЛЬОВ Павло Миколайович
ГРУБА Григорій Іванович
ПОГОРСЛОВ Микола Іванович
МЕХОВИЧ Сергій Анатолійович
ЛАРКА Микола Іванович
МАСЛАК Ольга Іванівна
ДЮЖЕВ Віктор Геннадійович
СОЛОЩУК Михайло Миколайович
МАЙБОРОДА Олег Володимирович
КУЧИН Сергій Павлович
РАЙКО Діана Валеріївна
СУХОМЛІН Лідія Євтихіївна*

*САКАРА Юрій Дмитрович
ПЕРЕВАЛОВА Людмила Вікторівна
АВРАМОВА Ольга Євгенівна
ПОГОРСЛОВ Ігор Миколайович
КОСЕНКО Олександра Петрівна
ПОГОРСЛОВ Сергій Миколайович
ВІХЛЯЄВА Світлана Іванівна
КОСЕНКО Андрій Васильович
МЕХОВИЧ Артем Сергійович*

Управління інноваційною діяльністю: магістерський курс

Підручник

Відповідальний за випуск П.Г.Перерва

Редактор М.П.Єфремова

Комп'ютерна верстка С.М.Погорелов

План 2009р.

Підп. до друку 12.10.10. Формат 60/84¹/₁₆. Папір офсетний. Ум. друк. арк.37,1.

Обл.-вид. арк. 38,4. Зам. № 127. Ціна договірна.

Видавничий центр НТУ „ХПІ”.

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК № 116 від 10.07.2000р.

61002, Харків, вул. Фрунзе, 21

Друк-ФО_П Воронюк В.В., м. Харків, пл. Руднева, 4

тел. 335-07-66